

1968: OLMAYACAK DUAYA AMİN DEMEK

Aydınlık Gazetesi, 19 Mayıs 2018

Yıldırım Koç

Devrim veya büyük toplumsal ve siyasal dönüşümler ancak bu sürece kitlelerin, yani sıradan insanların aktif olarak katılımıyla gerçekleşir. Bazen bir başka ülkenin gücüyle de dönüşümler yaşanabilir, ancak bu yöntem sağlıklı ve kalıcı değildir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Kızıl Ordu'nun Alman işgali ve faşist terörden kurtardığı ülkelerde kurulan düzenlerin sonucu bellidir.

Kitleler, yani sıradan insanlar ne zaman mevcut düzenin bazı sonuçlarına değil de mevcut düzene temelden karşı çıkarak köklü ve kapsamlı toplumsal ve siyasal dönüşümlerden yana olur?

Mevcut düzen içinde koşullar giderek çok kötüleştiğinde, iyileşme umudunun tümüyle ortadan kalktığı ve iktidar zayıfladığında; diğer bir deyişle, başka çareleri kalmadığında.

Eğer bu süreçte bir de kitlelerin güvenini kazanmış ve onlara öncülük edecek deneyim birikimi, güç ve kararlılığa sahip bir siyasal örgütlenme varsa, olgunlaşan devrimci durum bir devrime dönüşebilir.

Kitleler, yani milyonlarca sıradan insan, içinde yaşadıkları düzenden şikayetleri olsa ve daha iyi koşullar isteseler de, bu taleplerini mevcut düzen içinde gerçekleştirmeye çalışıyorsa, devrimci bir durum yoktur. 1968'in trajedisinin en önemli nedenlerinden biri, 1960'lı yıllarda yaşanan her işçi eylemini devrimin habercisi sanan sığ anlayıştır. Rusya'da 1917 Şubat Devrimi, Putilov Fabrikası işçilerinin ücret artışı ve işten çıkarılan işçilerin işe geri alınması talebiyle tetiklenmişti. Ancak diğer şartlar çok farklıydı.

1968'DE DEVRİMCİ DURUM YOKTU

1960'lı yıllarda Türkiye'de devrimci bir durumun oluşmasının maddi koşulları yoktu.

Kapitalizm dünyada bu dönemde Altın Çağ'ını yaşıyordu. Ekonomiler sürekli büyüyordu. İşsizlik sona ermişti. Dünyada sosyalizmin artan gücü, kapitalist ülkelerde işçiler ve sendikalar lehine düzenlemelerin yapılmasını sağlıyordu. Gündemde sosyal refah devleti vardı.

Türkiye ekonomisi 1960'lı yıllarda hızla büyüyordu. Yeni fabrikalar açılıyordu. Önce Federal Almanya'ya, ardından diğer ülkelere giden yurttaşlarımız Türkiye'deki ailelerine önemli miktarlarda para gönderiyordu. 1964'ten itibaren imzalanan toplu iş sözleşmeleriyle ücretlerde önemli artışlar, çalışma ve yaşama koşullarında önemli iyileştirmeler sağlanmıştı. İşçilerin sayısı ve oranı azdı. İşçilerin önemli bölümünün de köyle bağı sürüyordu, köyden yan geliri vardı. Ayrıca, sıradan insanlar, yani kitleler, mevcut düzen içinde geleceğe umutla bakıyordu. Yaşanan mücadelelerin amacı düzeni temelden değiştirmek değil, düzenin işleyişini bir ölçüde de olsa işçiler lehine değiştirmektir.

DÜZEN DEĞİŞİKLİĞİ DEĞİL, DÜZEN İÇİNDE KOŞULLARIN DEĞİŞTİRİLMESİ

Kitlelerin amacının kökten ve temelli bir düzen değişikliği değil, mevcut düzen içinde koşullarının iyileştirilmesi olduğu gerçeğini kavrayamayanlar, önce sayıları artan ve biçimi bir ölçüde militanlaşan işçi eylemlerini devrimin habercisi, baharın ilk çiçekleri sandı. Devrimci durum yokken, devrimci durumun olgunlaştığını düşündü. İşçi sınıfının küçük bir bölümü tarafından gerçekleştirilen eylemler hızla yenilgiyle sonuçlanınca, yeni teoriler üretildi. Emperyalizm döneminde evrim ve devrim aşamalarının içiçe geçtiği, kitlelerin korku içinde olduğu, o büyük korku nedeniyle sessiz kaldığı, o korkuyu aşmak ve kitleleri harekete geçirmek için kendisini öncü kabul eden örgütün silahlı eylemlerinin gerekliliği ve zorunlu olduğu ileri sürüldü. Ancak hayat bu teorileri çürüttü.

Türkiye tarihi, olmayacak duaya amin diyen dürüst ve özverili birçok insanın trajedisine doludur. 50 yıl sonra günümüzde ise olabilecek duaya amin deme zamanıdır.